

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної
та виховної роботи
_____ Т. Іванова
«___» _____ 2017р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Управління ризиками»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»
Спеціалізація: «Менеджмент організацій і адміністрування
(за видами економічної діяльності)»

Курс – 1

Семестр – 2

Лекції – 34

Екзамен – 2 семестр

Практичні заняття – 17

Самостійна робота – 54

Усього (годин/кредитів ECTS) – 105/3,5

Домашнє завдання (1) – 2 семестр

Індекс: РМ-6-7-16-073/17-3.1.7

Система менеджменту якості.
Робоча програма
навчальної дисципліни
«Управління ризиками»

Шифр
документа

СМЯ НАУ
РП 09.01.02 – 01-2017

стор. 2 з 13

Робочу програму навчальної дисципліни «Управління ризиками» розроблено на основі освітньої програми та робочого навчального плану №РМ-6-7-16-073/17 підготовки фахівців освітнього ступеня «Магістр» за спеціальністю 073 «Менеджмент», спеціалізацією «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)», та відповідних нормативних документів.

Робочу програму розробила:

доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності підприємств _____ І. Гращенко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 073 «Менеджмент» (спеціалізації «Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)»)- кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, протокол № ____ від «__» _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ О.Ільєнко

Робочу програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради ННІЕМ, протокол №__ від «__» _____ 2017 р.

Голова НМРР _____ А.Тофанчук

УЗГОДЖЕНО
Директор ННІЕМ
_____ С.Петровська
«__» _____ 2017 р.

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

Вступ

1. Пояснювальна записка	
1.1. Заплановані результати.....	4
1.2. Програма навчальної дисципліни.....	4
2. Зміст навчальної дисципліни	
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	6
2.2. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	7
2.3. Практичні заняття, їх тематика і обсяг.....	7
2.5. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг.....	8
2.5.1. Домашнє завдання.....	8
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	
3.1. Методи навчання.....	8
3.2. Рекомендована література (базова і допоміжна)	8
3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті.....	9
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь	
4.1. Методи контролю та схема нарахування балів	12

ВСТУП

Робоча програма (РП) навчальної дисципліни розробляється на основі «Методичних рекомендацій до розроблення та оформлення робочої програми навчальної дисципліни», затверджених розпорядженням № 106, від « 13» 07 2017р. та відповідних нормативних документів.

1. Пояснювальна записка

1.1. Заплановані результати.

Дана навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що формують сучасне економічне мислення фахівця в області управління.

Метою викладання дисципліни є знайомство з теоретичними основами ризик-менеджменту, оволодіння практикою застосування методів кількісної оцінки ризику в умовах ринкових відносин та прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни студентами є:

- вивчення основ теорії ризику та практичне її використання в великих економічних системах в умовах невизначеності та ризику;

- одержання знань по головним питанням теорії прийняття рішень з урахуванням економічного ризику, реалізація яких потребує удосконалення або перегляду стратегії діяльності суб'єктів управління;

- оволодіння знаннями методів оцінки ризиків, які дають змогу оцінити рівень конкретного виду ризику за певним напрямком підприємницької діяльності та визначити конкретні шляхи його зниження.

- вивчення основні підходи до створення організаційних структур управління проектами; основ прийняття ефективних управлінських рішень в ситуаціях невизначеності та ризику.

У результаті вивчення даної навчальної дисципліни студент повинен набути такі дані компетентності:

- ідентифікувати ризики локальних і глобальних ланцюгів поставок, розробляти заходи щодо запобігання ризиковим ситуаціям, впроваджувати міжнародні стандарти безпеки ланцюгів поставок;

- здатність розробляти та оцінювати ризики підприємства, використовувати методи моніторингу ризиків для забезпечення стійкого розвитку організації;

- знання принципів та методів антикризового управління ЗЕД підприємством, що націлене на забезпечення стабільного, успішного господарювання;

- знання моделей розробки та оцінки ризиків підприємства, методів моніторингу для забезпечення стійкого розвитку організації;

- вміння обґрунтовувати управлінські рішення шляхом зниження рівня невизначеності економічних ситуацій та оцінки альтернатив розвитку підприємства; вибирати доцільні заходи з управління виробничими, маркетинговими та фінансовими ризиками;

- знання моделей розробки та оцінки ризиків підприємства, методів моніторингу для забезпечення стійкого розвитку організації.

Навчальна дисципліна «Управління ризиками» базується на знаннях таких дисциплін, як: «Європейський бізнес», «Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах європейської інтеграції» та є базою для вивчення таких дисциплін, як: «Управління інноваційними проектами».

1.2. Програма навчальної дисципліни.

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

Модуль №1 «Теоретичні засади та загальні положення управління ризиками».

Тема 1.1. Функціонування фірм в умовах невизначеності та ризику.

Предмет, методи і задачі дисципліни. Суттєва характеристика фірми. Функціонування фірми в умовах ризику. Внутрішнє і зовнішнє середовище господарювання. Виробничі засоби підприємства. Фінансові засоби підприємства. Виробництво продукції. Фінансові результати діяльності. Поняття повної, часткової невизначеності, повної визначеності. Причини виникнення невизначеності. Ситуація невизначеності і ситуація ризику. Особливості керування в умовах невизначеності. Поняття ризик-менеджменту і його особливості в умовах конкурентної боротьби. Стратегічне управління фірмою в умовах невизначеності.

Тема 1.2. Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків.

Поняття ризику і його різновиди. Сутність ризику і причини його виникнення. Основні риси ризику. Функції ризику. Класифікація ризиків за належністю до країни функціонування господарського суб'єкта, рівнем виникнення, сферою походження, причинами виникнення, ступенем обґрунтованості прийняття ризику, відповідністю припустимим межах, ознакою реалізації ризиків, масштабами впливу, можливістю прогнозування, ступенем впливу на господарські суб'єкти. Специфіка управління ризиками.

Тема 1.3. Якісний та кількісний аналіз економічного ризику

Крива розподілу імовірності отримання прибутку. Крива розподілу ймовірностей втрат прибутку. Сутність якісного та кількісного аналізу ризиків. Принципи аналізу ризиків. Напрямки аналізу підприємницьких ризиків. Збитки, які виникають в процесі підприємницької діяльності. Методи аналізу ступеня ризику.

Тема 1.4. Методи кількісної оцінки ступеня ризику.

Статистичний метод, метод аналізу доцільності витрат, метод експертних оцінок. Характеристика експертних процедур, аналітичний метод, метод використання аналогів. Комплексна оцінка ризиків. Імовірність появи випадкової величини, математичне очікування випадкової величини, дисперсія, середньоквадратичне відхилення та коефіцієнт варіації випадкової величини. Характеристика області абсолютної стійкості, нормальної стійкості, області нестійкого стану, критичного стану, кризового стану підприємства на основі кривої економічного ризику. Метод Дельфі. Визначення ключового параметру, вибір чинників впливу, програмування величини ключового параметру. Визначення імовірності досліджуваного проекту на основі оцінок імовірності проектів-аналогів. Прогноз очікуваних характеристик досліджуваного проекту. Визначення можливих втрат підприємства внаслідок реалізації комбінації ризиків.

Тема 1.5. Ризик і теорія ігор

Моделювання ризику та концепція теорії гри. Теоретико-ігрова модель та її основні компоненти. Творча і формальна складові щодо побудови теоретико-ігрової моделі. Функціонал оцінювання. Матриця ризику. Класифікація інформаційних ситуацій. Критерії прийняття рішень в умовах ризику.

Модуль № 2. «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»

Тема 2.1. Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності

Сутність, зміст та призначення управління ризиками. Принципи управління ризиками. Заходи мінімізації ризику у комерційній діяльності підприємств. Точка безбитковості і ризик, дерево рішень в управлінні ризиком виробничої (підприємницької) діяльності. Виробничий (операційний) важіль, його сутність та зв'язок з підприємницьким ризиком. Умови застосування. Диверсифікація як метод зниження ризику. Напрями диверсифікації. Мотиви (причини), вигоди (переваги) та небезпеки (ризиків) диверсифікації. Запаси і резерви як спосіб зниження ризиків. Формування структури товарного асортименту підприємства за умови мінімізації комерційного ризику. Вибір раціонального господарського стратегічного рішення фірми в умовах невизначеності і ризику з використанням ігрової економіко-математичної моделі. Економічна безпека підприємства. Програма забезпечення економічної безпеки за основними напрямками. Програма отримання та аналізу комерційної інформації. Особливості підприємницьких ризиків у діяльності підприємств сфери послуг. Ризик-менеджмент. Організація ризик-менеджменту на підприємстві. Основні правила ризик-менеджменту. Сучасні підходи в ризик-менеджменті. Етапи інтегрованого ризик-менеджменту. Розроблення програми управління ризиками (ПУР) на підприємстві. Міжнародні стандарти ризик-менеджменту.

Тема 2.2. Методи зниження ризику в різних сферах діяльності

Характеристика ризиків у комерційній діяльності підприємства. Сутність комерційних ризиків та їх класифікація. Необхідність урахування фактору невизначеності в комерційній діяльності підприємства.

Тема 2.3. Характеристика виробничих, маркетингових та фінансових ризиків.

Поняття виробничих ризиків. Категорії виробничих ризиків. Безпосередньо виробничі ризики. Група ризиків, що виникають у процесі розробки стратегії фірми. Постачальницькі ризики. Група ризиків порушення планових термінів. Транспортні ризики і міжнародний стандарт класифікації транспортних ризиків. Поняття маркетингового (реалізаційного) ризику. Безпосередньо збутові ризики. Ризики: недостатньої сегментації ринків збуту; помилково обраного цільового сегмента ринку; помилкового вибору стратегії продажу; неправильної організації й одержання неадекватних результатів маркетингових досліджень; помилкового ціноутворення; невдалої організації мережі збуту і системи просування товару.

Ризики взаємодії з контрагентами і партнерами в процесі організації продажу продукції (послуг). Ризики непередбаченої конкуренції. Поняття фінансових ризиків. Ризики, пов'язані з купівельною спроможністю грошей: валютні, інфляційні, дефляційні. Ризики непередбачених витрат і перевищення витрат на виробництво. Ризики незабезпечення господарської діяльності необхідним фінансуванням.

Тема 2.4. Методи управління економічними ризиками.

Принципи управління ризиками. Система управління ризиками. Основи профілактики ризиків: диверсифікація та лімітування. Самострахування, як метод зниження рівня ризиків. Страхування ризику. Інформація в системі управління ризиками.

Тема 2.5. Управління фінансовими ризиками.

Ризики, пов'язані з вкладенням капіталу (інвестиційні ризики): вкладення коштів у виробничу і невиробничу сфери економіки; діяльності фірми на фінансовому ринку. Комплексне управління довгостроковими інвестиціями та оборотним капіталом підприємства. Економічна рентабельність активів підприємства. Антикризове управління фінансами підприємства. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства.

Тема 2.6. Управління інвестиційними ризиками

Специфічна характеристика інвестиційних ризиків. Загальна характеристика інвестиційних ризиків. Класифікація інвестиційних ризиків за рядом ознак: за економічною характеристикою, за періодом виникнення, за формами інвестування, за джерелами виникнення. Сутність та організація якісного та кількісного аналізу інвестиційного проекту з метою встановлення сумарного ступеню ризику. Сутність моделі оцінки капіталовкладень при наявності фактору невизначеності. Дисконтування як метод оцінки ступеня інвестиційного ризику. Класична модель оцінки капітальних активів (метод CAPM). Кумулятивний підхід. Особливості формування інвестиційного портфелю за умов ризикового підприємництва.

Характеристика оптимального інвестиційного портфелю та механізм його комплектації з урахуванням впливу ризиків. Оперативне регулювання та реалізація інвестиційного проекту при виникненні ризиків різного походження. Довгострокове інвестування як один з основних елементів національної економічної політики, спрямованої на розвиток промислового виробництва. Ризики в довгостроковому інвестуванні. Основні підходи і засоби управлінського впливу на зниження інвестиційного ризику.

Тема 2.7. Управління ризиками ЗЕД

Основні види ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Політичні ризики. Ризики, пов'язані з процесом митного оформлення. Транспортні ризики. Ризики, пов'язані з основними положеннями зовнішньоекономічного контракту. Ризик вибору і надійності партнера. Ризики реалізації.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ п.п	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
2 семестр					
Модуль №1 «Теоретичні засади та загальні положення управління ризиками»					
1.1	Функціонування фірм в умовах невизначеності та ризику	5	2	-	3
1.2	Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків	7	2	2	3
1.3	Якісний та кількісний аналіз економічного ризику	6	2	-	4
1.4	Методи кількісної оцінки ступеня ризику.	10	2 2	2	4
1.5	Ризик і теорія ігор	9	2 2	2	3
1.6	Модульна контрольна робота №1	4		1	3
Усього за модулем №1		41	14	7	20
Модуль №2 «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»					
2.1	Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності	10	2 2	2	4
2.2	Методи зниження ризику в різних сферах діяльності	5	2	-	3
2.3	Характеристика виробничих, маркетингових та фінансових ризиків	5	2	-	3
2.4	Методи управління економічними ризиками	7	2	2	3
2.5	Управління фінансовими ризиками	7	2	2	3
2.6	Управління інвестиційними ризиками	9	2 2	2	3
2.7	Управління ризиками ЗЕД	8	2 2	1	3
2.9	Домашнє завдання	8	-	-	8
Модульна контрольна робота №2		5		1	4
Усього за модулем №2		64	20	10	34
Усього за навчальною дисципліною		105	34	17	54

2.2. Лекційні заняття, їх тематика та обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Лекції	СРС
2 семестр			
Модуль №1 «Управлінське консультування»			
1.1	Функціонування фірм в умовах невизначеності та ризику	2	3
1.2	Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків	2	2
1.3	Якісний та кількісний аналіз економічного ризику	2	4
1.4	Методи кількісної оцінки ступеня ризику.	2 2	2
1.5	Ризик і теорія ігор	2 2	2
Усього за модулем №1		14	13
Модуль №2 «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»			
2.1	Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності	2 2	2
2.2	Методи зниження ризику в різних сферах діяльності	2	3
2.3	Характеристика виробничих, маркетингових та фінансових ризиків	2	3
2.4	Методи управління економічними ризиками	2	2
2.5	Управління фінансовими ризиками	2	2
2.6	Управління інвестиційними ризиками	2 2	2
2.7	Управління ризиками ЗЕД	2 2	2
Усього за модулем №2		20	16
Усього за навчальною дисципліною		34	29

2.3. Практичні заняття, їх тематика та обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практ. заняття	СРС
2 семестр			
Модуль №1 «Управлінське консультування»			
1.1	Ризик та його різновиди. Класифікація ризиків	2	1
1.2	Методи кількісної оцінки ступеня ризику.	2	2
1.3	Ризик і теорія ігор	2	1
1.4	Модульна контрольна робота №1	1	3
Усього за модулем №1		7	7
Модуль №2 «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств»			
2.1	Організація управління ризиками в процесі підприємницької діяльності	2	2
2.2	Методи управління економічними ризиками	2	1

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2017
		стор. 9 з 13	
2.3	Управління фінансовими ризиками	2	1
2.4	Управління інвестиційними ризиками	2	1
2.5	Управління ризиками ЗЕД	1	1
2.6	Модульна контрольна робота №2	1	4
Усього за модулем №2		10	10
Усього за навчальною дисципліною		17	17

2.4. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг

№ пор.	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
2 семестр		
1.	Опрацювання лекційного матеріалу	29
2.	Підготовка до практичних занять	10
3.	Виконання домашнього завдання	8
4.	Підготовка до модульної контрольної роботи №1, №2	7
Усього за 2 семестр		54
Усього за навчальною дисципліною		54

2.5. Домашнє завдання

Домашнє завдання (ДЗ) виконується у другому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу з дисципліни.

Домашнє завдання виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою модулю «Організація і управління ризиками в діяльності підприємств».

Конкретна мета домашнього завдання міститься у засвоєнні студентами методичних положень з планування, організації, контролю, координації, мотивації проведення проектної роботи;

Для успішного виконання ДЗ студент повинен **знати** принципи та методи антикризового управління ЗЕД підприємством, що націлене на забезпечення стабільного, успішного господарювання; **вміти** формулювати та актуалізувати проблеми і задачі, обґрунтовувати предмет та об'єкт проектування;

Виконання, оформлення та захист домашнього завдання здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, що необхідний для виконання домашнього завдання – до 8 годин самостійної роботи.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Методи навчання

З метою активізації процесу навчання під час лекцій та практичних занять використовуються методи креативної дискусії, «альтернативних груп», «круглого столу», презентація, робота в малих групах тощо. Зазначені методи навчання дають змогу структурувати лекційні (практичні) заняття за формою і змістом, створюють можливості для кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечують формування особистісних якостей, дають можливість обмінятися думками з приводу тієї чи іншої теми, залучаючи знання наукової літератури.

3.2. Рекомендована література

Базова література

3.2.1. Вітлінський В.В., Верченко П.І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2000. – 292 с.

3.2.2. Вітлінський В.В. Економічний ризик : навчальний посібник – К. : КНЕУ, 2002. -446 с.

- 3.2.3. Лук'янова В. В. Економічний ризик : навч. посіб. / В. В. Лук'янова, Т. В. Головач. – К. : Академвидав, 2007. – 464 с.
- 3.2.4. Вітлінський В.В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності – К. : КНЕУ, 2002.-446 с.
- 3.2.5. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
- 3.2.6. Панченко Ю.В., Лугінін О.С., Фомішин С.В. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навчальний посібник (управління ризиками в туризмі) – Херсон : Олді-плюс, 2013. – 342 с.
- 3.2.7. Івченко І. Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
- 3.2.8. Гранатуров В.М. Экономический риск. Сущность, методы измерения, пути снижения. – М.: Дело и Сервис, 2010. – 208 с.
- 3.2.9. Пригожин А.И. Цели и ценности. Новые методы работы с будущим / А. И. Пригожин. — М.: Дело, 2010.— 432 с.
- 3.2.10. Шегда А. В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління : навч. посіб. / А. В. Шегда, М. В. Голованенко ; за ред. А. В. Шегди. – К. : Знання, 2008. – 271 с.
- 3.2.11 Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. – К.: ІВЦ — Видавництво «Політехніка», 2004. – 200 с.

Допоміжна література

- 3.2.12. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 312 с.
- 3.2.13. Загородній А., Стадницький Ю. Менеджмент реальних інвестицій : навчальний посібник – К. : Знання, 2000. – 209 с.
- 3.2.14. Івченко І. Ю. Економічні ризики: Навч. посібник. – К.: Центр навч. літератури, 2004. – 304 с.
- 3.2.15. Ілляшенко С. М. Економічний ризик: Навч. посібник. 2-ге вид., доп. перероб. – К.: Центр навч. літ-ри, 2004. – 220 с.
- 3.2.16. Авдошин, С.М. Информатизация бизнеса. Управление рисками / С.М. Авдошин, Е.Ю. Песоцкая. - М.: ДМК Пресс, 2011. - 176 с.
- 3.2.17. Матвійчук А.В. Аналіз і управління економічним ризиком. Навч. посібник.– К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
- 3.2.18. Останкова Л. А. Аналіз, моделювання та управління економічними ризиками : навч. посіб. / Л. А. Останкова, Н. Ю. Шевченко. – К. : ЦУЛ, 2011. – 256 с.
- 3.2.19. Устенко О.Л. Теория экономического риска: Монография. – К.: МАУП, 1997. – 164 с.
- 3.2.20. Гончаренко Л. П., Филин С. А. Риск-менеджмент. – Изд.: КноРус.–2010. –216 с.

3.3. Інформаційні ресурси в інтернеті

3.3.1 mzedp.kaf@gmail.com

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

2 семестр				
Модуль №1		Модуль №2		Мах кількість балів
Вид навчальної роботи	Мах кіл-ть балів	Вид навчальної роботи	Мах кіл-ть балів	
Відповіді на практичних заняттях (4б.*3 зан.)	12 (сумарна)	Відповіді на практичних заняттях (4б.*5 зан.)	20 (сумарна)	
Відповіді на тестові завдання (4б.*3 зан.)	12 (сумарна)	Відповіді на тестові завдання (4б.*1 зан.)	4 (сумарна)	

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2017
		стор. 11 з 13	

		Виконання та захист домашнього завдання	8	
<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №1 студент має набрати не менше 15 бал.</i>		<i>Для допуску до виконання модульної контрольної роботи №2 студент має набрати не менше 19 бал.</i>		
Виконання модульної контрольної роботи №1	18	Виконання модульної контрольної роботи №2	14	
Усього за модулем №1	42	Усього за модулем №2	46	
Семестровий екзамен				12
Усього за 2 семестр				100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи
в балах оцінкам за національною шкалою

Рейтингова оцінка в балах					Оцінка за національною шкалою
Відповіді на практичних заняттях	Відповіді на тестові завдання	Виконання та захист домашнього завдання	Виконання модульної контрольної роботи №1	Виконання модульної контрольної роботи №2	
4	4	8	17-18	13-14	Відмінно
3	3	6-7	14-16	11-12	Добре
2,5	2,5	5	11-13	9-10	Задовільно
Менше 2,5	Менше 2,5	Менше 5	Менше 11	Менше 9	Незадовільно

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

4.4. Сума поточної та контрольної модульних рейтингових оцінок становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок
в балах оцінкам за національною шкалою

Модуль №1	Модуль №2	Оцінка за національною шкалою
38-42	42-46	Відмінно
32-37	35-41	Добре
25-31	28-34	Задовільно
менше 25	менше 28	Незадовільно

4.5. Сума підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

	Система менеджменту якості. Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ризиками»	Шифр документа	СМЯ НАУ РП 09.01.02 – 01-2017
		стор. 12 з 13	

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність екзаменаційної рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
11-12	Відмінно
9-10	Добре
7-8	Задовільно
менше 7	Незадовільно

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: **92/Відм./A, 87/Добре/B, 79/Добре/C, 68/Задов./D, 65/Задов./E** тощо.

4.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.

Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

(Ф 03.02 – 01)

АРКУШ ПОШИРЕННЯ ДОКУМЕНТА

№ прим.	Куди передано (підрозділ)	Дата видачі	П.І.Б. отримувача	Підпис отримувача	Примітки

(Ф 03.02 – 02)

АРКУШ ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ДОКУМЕНТОМ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Підпис ознайомленої особи	Дата ознайомлення	Примітки

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІЇ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла зміну	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				